

BRUKA Neobebežen grob naše velike naučnice u Cirihu

Koga je briga za Milevu Ajnštajn!

MILEVA MARIĆ AJNŠTAJN

Verovali ili ne, mesto na kome počivaju zemni ostaci velike naučnice Mileve Marić-Ajnštajn na ciriškom groblju Nordhajn neobebeženo je, a kako za njega godinama nije plaćana nikakva nadoknada, moglo bi biti i prekopano. Gospodin Petar Stojanović, član Teslinog memorijalnog svetskog udruženja sa sedištem u Njujorku, zadužen za Švajcarsku i istočnu Evropu, koji je otkrio je grobno mesto Mileve Ajnštajn, sada se bori da se ono dostojno obeleži. Nažalost, u tome nema nikakvu podršku države Srbije. Ali ne posustaje i podseća da će se 2008. navršiti 60 godina od njene smrti.

T. Njezić

Velika naučnica Mileva Marić-Ajnštajn, rodom iz Vojvodine, prva supruga nobelovca Alberta Ajnštajna umrla je i sahranjena u Cirihu 1948. godine. Do pre par godina nije se znalo mesto gde počivaju njeni zemni ostaci. Otkrio ga je 2004. Petar Stojanović (poreklom iz Paragvaja a rodom iz Lauterha, Austrija) uz pomoć švajcarskih vlasti i katoličke crkve. Ali, da bi grobno mesto bilo sačuvano, zatim i dostojno obeleženo, potrebno je da i država Srbija uradi svoje deo posla jer to

„Ambasador Maršičanin trebalo bi da bude pokretač akcije za obeležavanje groba. Lično sam utrošio i vremena i novca, na drugima je da završe priču“, kaže Petar Stojanović koji je pre tri godine pronašao zaparloženi grob velike naučnice

nalazu švajcarski zakoni, budući da je Mileva bila državljanka Kraljevine Srbije, a kako za njega godinama nije plaćana nikakva nadoknada, moglo bi biti i prekopano. Gospodin Petar Stojanović, član Teslinog memorijalnog svetskog udruženja sa sedištem u Njujorku, zadužen za Švajcarsku i istočnu Evropu, koji je otkrio je grobno mesto Mileve Ajnštajn, sada se bori da se ono dostojno obeleži. Nažalost, u tome nema nikakvu podršku države Srbije. Ali ne posustaje i podseća da će se 2008. navršiti 60 godina od njene smrti.

„Negde s početka 2004. razgovarao sam sa prijateljima o Ajnštajnu i njegovom naučnom radu jer je 2005. bila godina teorije relativiteta. Naravno, dotakli smo se i Mileve. Jedan od njih je pitao gde je njen grob. Kada sam odgovorio da ne znam, začuđeno je konstatovao da u Švajcarskoj i čobaninu koji je spasio više od deset ovaca od vukova dižu spomen-obeležje jer to smatraju važnim kulturnim gestom. Ubrzo sam krenuo u potragu.

Mislio sam, pa zaboga, nije Mileva živeća pre 25 vekova pa da se ne zna gde je sahranjena nego u tek minulom veku.

Bez pomoći švajcarskih zvaničnika, bilo bi gotovo nemoguće ista učiniti. Oni su mi dozvolili pristup u istorijsku arhivu grada Ciriha, gde sam, uz mnogo rada i malo sreće, uspeo da pronađem željena dokumenta. Pored toga, grad Cirih je preuzeo dobar deo troškova. Zato konstatim prilikom da se još jednom zahvalim švajcarskim vlastima.“

Stojanović podseća da Mileva Marić-Ajnštajn sahranjena na ciriškom groblju Nordhajn 1948. godine, u aleji zaslužnih građana, pored

ALBERT AJNŠTAJN

drugih poznatih imena. Naslednici nisu plaćali zakupninu, grobno mesto je izgubljeno, Mileva je zaboravljena. Zvanično, njen grob je pronađen 23. juna 2004. posto se 31 godinu o njemu ništa nije znalo. Petar Stojanović je u prisustvu upravnika groblja, članova komisije i našeg tadašnjeg generalnog konzula u Cirihu, Momirke Marinković, na parceli broj 9 obeležio grob broj 9357 sa posmrtnim ostacima Mileve Marić, u koji su, ne zna se tačno kada, sahranjene još dve nepoznate osobe. Organizovao je i prvi parastos na njenom grobu, posle 56 godina, 29. avgusta 2004, na kojem su bili prisutni svešten-

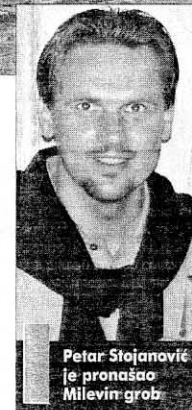
GROBNO MESTO MILEVE MARIĆ AJNŠTAJN OZNAČENO JE CRNIM CRKOM

Kuća u Novom Sadu u jadnom stanju

Već dugo u Novom Sadu živi dečak o osnivanju Muzeja Mileve Marić i Alberta Ajnštajna, ali do realizacije nikad nije došlo. Poslednji put se javno o tome govorilo septembra prošle godine kada su prezentovana pisma i predmeti iz njihovog zajedničkog života. Muzej Grada otkupio je i 33 originalna pisma koje je Mileva pisala (od 1935. do 1941.) svojim kumovima u Novom Sadu, i uz lulu Alberta Ajnštajna, koju je početkom prošlog veka darovao svom tasi Milošu Mariću, i Milevin fotografski aparat iz 1914. godine to su i

prvi originalni predmeti vezani za njihov život koji su u posedu Muzeja; ovi predmeti bi trebalo da budu zametak posebne zbirke, a kasnije i muzeja. Plan je da se budući Muzej smesti u kuću Mileve Marić, ali je potrebno rešiti imovinsko-pravna pitanja. Milevin dom u Kisačkoj broj 20 zaštitila je država kao tipičan primer građanskog neobaroknog objekta s početka 20. veka, a povodom obeležavanja 100 godina od njenog rođenja 1975. Tada je postavljena i spomen-ploča. Iako je pod zaštitom države kuća je danas u izuzetno lošem stanju. S. S.

Petar Stojanović je pronašao Milevin grob

ci srpske, ruske i grčke Pravoslavne crkve.

„Obratio sam se vlastima grada Ciriha, kako bi dali dozvolu za postavljanje odgovarajuće nadgrobne ploče. Oni su još krajem 2004. godine, dali odobrenje, ali su smatrali da bi to trebalo da organizuju državni organi tadašnje Srbije i Crne Gore. Ali tu je nešto zapelo. Stupio sam 2005. u kontakt sa srpskim diplomatama u Cirihu.

i konkretno ih pitao kada će biti postavljena spomen-ploča. Obećali su da će to biti ubrzo, ali evo do dana današnjeg nijedan konkretan korak nije učinjen“, kaže Stojanović.

Na naše pitanje šta bi sada trebalo konkretno učiniti, Petar Stojanović kaže: „Smatram da bi gospodin ambasador Maršičanin trebalo da bude pokretač akcije i da se lično založi za nju. Njegovo

službovanje u Švajcarskoj moglo bi biti zapančeno u srpskoj dijaspori baš po tome. Lično sam utrošio i vremena i novca. Na drugima je da završe priču.“

„Blic“ se ovim povodom obratio novoizabranom ministru kulture Vojvi Brajčeviću koji je rekao da će se založiti da cela stvar bude rešena na efikasan i dostojan način i raspitivao se za mogućnost eventualnog prenošenja mošti-

ju Mileve Marić-Ajnštajn u Srbiju. Stojanović smatra da to ne bi bilo dobro, budući da je Milevina poslednja želja bila da bude sahranjena u tom gradu gde će biti pokopano i telo njenog sina Eduarda (umro 1965.).

Hocemo da verujemo da će uskoro grob Mileve Marić-Ajnštajn biti dostojno obeležen, barem u meri u kojoj je nebriga o njemu obeležila srpsku diplomatiju.